Trussell
Ending hunger together

Cost mynd heb fwyd a chaledi: Prif ganfyddiadau ar gyfer Cymru

1. Cyflwyniad

Prosiect ymchwil cadarn, dulliau cymysg

1.

Dadansoddiad economaidd i ddeall costau wynebu mynd heb fwyd a chaledi

2.

Ymchwil ansoddol a chyfranogol gyda phobl sy'n wynebu mynd heb fwyd a chaledi er mwyn deall y cysylltiadau achosol rhwng profiadau bywyd a chostau

3.

Modelu effaith polisïau ar raddfa mynd heb fwyd a chaledi a'r costau a'r buddiannau ehangach sy'n gysylltiedig â rhoi'r polisïau ar waith

Y gwahanol fathau o gostau a gwmpesir

Costau i'r economi

Effaith mynd heb fwyd a chaledi ar gyflogaeth a chynhyrchiant

Costau ariannol

Effaith mynd heb fwyd a chaledi ar wariant nawdd cymdeithasol a refeniw treth

Costau gwasanaethau cyhoeddus

Effaith mynd heb fwyd a chaledi ar y tebygolrwydd o ddefnyddio gwasanaethau cyhoeddus mewn meysydd fel iechyd, tai ac addysg

Y mesur

Mae pobl yn wynebu mynd heb fwyd a chaledi os ydynt 25% yn is na llinell dlodi'r Comisiwn Metrigau Cymdeithasol.

Mae'r mesur hwn yn nodi pobl y mae'n debygol y bydd angen iddynt droi at fanc bwyd nawr, a phobl sy'n wynebu risg uchel y bydd angen cymorth banc bwyd arnynt yn y dyfodol.

2. Prif ganfyddiadau

£3.6

biliwn

Cost flynyddol mynd heb fwyd a chaledi ledled Cymru ar hyn o bryd

420,000

Nifer y bobl sy'n wynebu mynd heb fwyd a chaledi yng Nghymru

Mae hyn yn cynnwys dros 300,000 o oedolion a 110,000 o blant

Cost mynd heb fwyd a chaledi - 2022/23

£560 miliwn
Costau gwasanaethau cyhoeddus

- £290mn - Iechyd
- £120mn - Addysg a gofal cymdeithasol plant
- £140mn - Tai

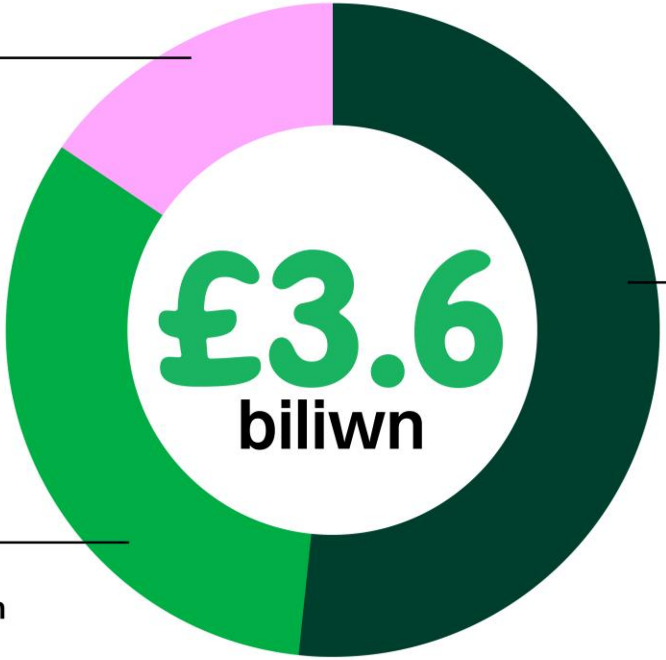

£1.9 biliwn
Costau i'r economi

- £1.3bn - Llai o gyflogaeth
- £560mn - Llai o gynhyrchiant

£1.2 biliwn
Costau ariannol

- £910mn - Llai o refeniw treth
- £260mn - Ar wariant nawdd cymdeithasol ychwanegol

Mae'r costau hyn yn debygol o fod yn danamcangyfrif

Nid ydym wedi gallu nodi a chostio pob maes sy'n debygol o fod wedi ei effeithio gan wynebu mynd heb fwyd a chaledi.

Gan fod terfyn ar gapasiti, blaenoriaethwyd dadansoddi effaith â'r sail dystiolaeth gryfaf, y data a oedd ar gael, a'r meysydd y tybir eu bod yn cael yr effaith fwyaf.

O ganlyniad, mae'r ffigurau hyn yn debygol o fod yn danamcangyfrif o wir gost mynd heb fwyd a chaledi.

Rydym wedi bod yn ofalus wrth fodelu.

Mae effeithiau wynebu mynd heb fwyd a chaledi yn aml yn rhyngweithio ac yn atgyfnerthu ei gilydd.

Rydym wedi bod yn ofalus wrth nodi'r rhain a chyfrif am y meysydd hyn a allai gael eu cyfrif ddwywaith.

Er enghraifft, rydym yn tybio bod effeithiau iechyd ychwanegol yn sgil amodau llety gwael wedi eu cynnwys yn ein costau cyffredinol o effeithiau iechyd.

“Byddwn i wrth fy modd pe bawn i’n gyfforddus fel fy mod i’n gallu prynu pâr newydd o esgidiau i’r plant pe bai twll ynddyn nhw, fel sy’n digwydd, a pheidio gorfod aros rhai wythnosau a gobeithio na fydd e’n bwrw a bod eu traed nhw’n gwlychu”

Menyw, 50au, Cymru, gyda phlant

Costau llesiant goddrychol oedolion

£3.7 biliwn

Nid yw'r ffigur hwn wedi'i gynnwys yn y prif gostau, er mwyn canolbwyntio ar effaith fwyaf uniongyrchol mynd heb fwyd a chaledi. Fodd bynnag, mae'n rhan bwysig o'r darlun. Yn wir, mae Prif Weinidog presennol y DU wedi nodi'n flaenorol ei fod yn allweddol "trin llesiant a thwf yn gyfartal".

Mae pobl sy'n mynd heb fwyd ac sy'n syrthio i galedi yn adrodd lefelau is o lesiant na phobl nad ydynt yn mynd heb fwyd ac nad ydynt yn syrthio i galedi. Mae ein dadansoddiad yn dangos bod eu llesiant yn cael ei niweidio ar gyfer y dyfodol hefyd.

Ar gyfartaledd, mae pobl sy'n mynd heb fwyd ac sy'n syrthio i galedi yn nodi sgôr boddhad bywyd 4% yn is dros gyfnod o 10 mlynedd, o gymharu â phobl nad ydynt yn yr amgylchiadau hynny.

Rydym yn defnyddio'r dull a argymhellir gan Lyfr Gwyrdd Trysorlys EF i droi'r costau llesiant goddrychol hyn yn gost ariannol gyfatebol.

3. Sut mae mynd heb fwyd a chaledi yn effeithio ar iechyd meddwl a chorfforol

Methu fforddio gwahodd pobl draw i'r tŷ	Embaras am brofi caledi	Pryderu am arian drwy'r amser	=	**Mwy o risg o ynysu cymdeithasol**
Pryderon ariannol yn rhoi straen ar gydberthnasau	Methu fforddio ymweld â ffrindiau a theulu	Oriau hir yn y gwaith yn golygu nad oes amser ar gyfer cydberthnasau	=	**Mwy tebygol y bydd cydberthynas yn chwalu**
	Mwy o ddicter a thensiwn a achosir gan galedi ariannol	Diffyg gwasanaethau a chyfleustodau angenrheidiol yn lleol	=	**Llai o gydlyniant cymdeithasol**

These pathways are by no means exhaustive, but illustrate some of the most significant costs associated with facing hunger and hardship.

Costau sy'n gysylltiedig â gwasanaethau iechyd

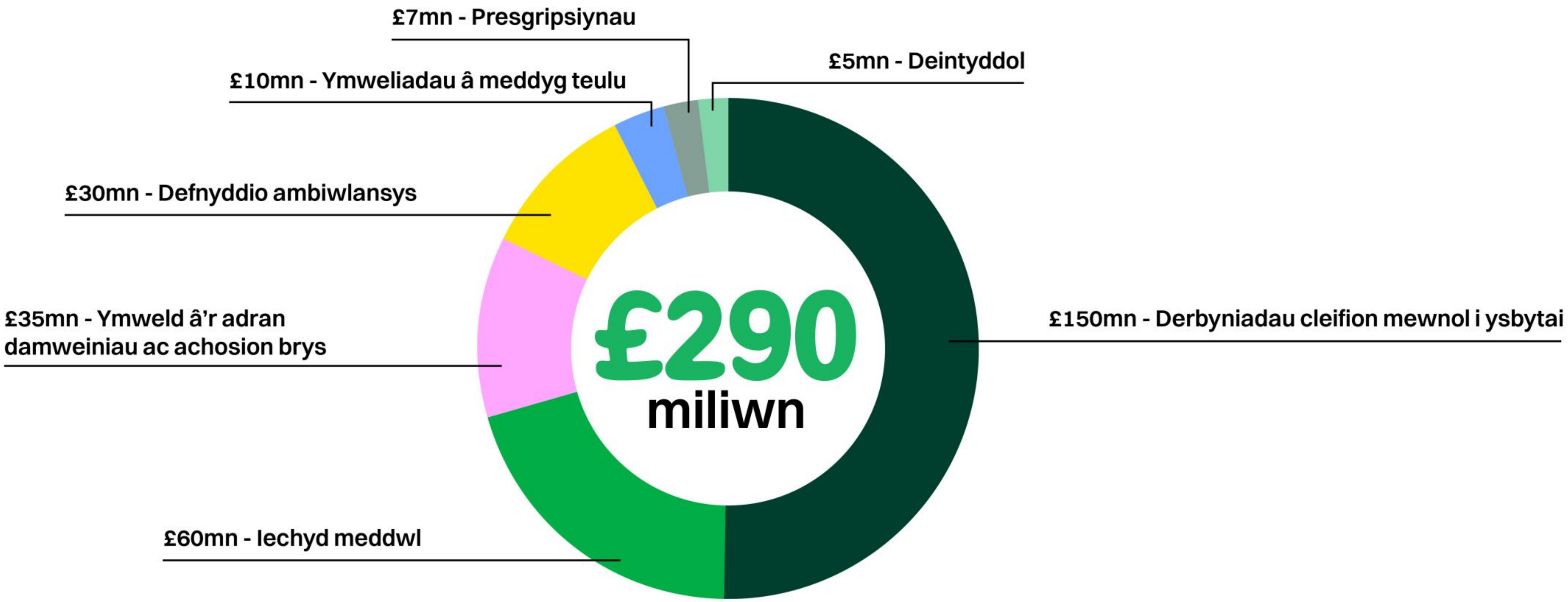

“Mae cymaint o ddiwrnodau lle rwyf wedi gorfod mynd heb fwyta oherwydd rhywbeth dwl fel troi fy nhrydan ymlaen neu rywbeth”

Dyn, 30au, Cymru

4. Sut mae mynd heb fwyd a chaledi yn effeithio ar addysg, gofal a sgiliau

Anodd talu costau sy'n ymwneud â'r ysgol	Amgylchedd y cartref ddim yn addas ar gyfer dysgu	Teimlo'n wahanol i gyfoedion ac wedi ynysu oddi wrthynt	=	**Mwy heriol i blant fanteisio i'r eithaf ar fynd i'r ysgol**
	Plant yn cyrraedd yr ysgol yn llwglyd	Helpu teuluoedd i ddod o hyd i gyngor	=	**Pwysau ychwanegol ar ysgolion**
Methu talu costau cymwysterau ychwanegol	Jyglo oriau hir yn y gwaith a gofal plant	Dim llawer o hyder y bydd sgiliau newydd yn 'talu ar eu canfed'	=	**Anodd datblygu sgiliau newydd ar ôl plentyndod**

These pathways are by no means exhaustive, but illustrate some of the most significant costs associated with facing hunger and hardship.

Costau sy’n gysylltiedig ag addysg, gofal a sgiliau

£20 miliwn
Addysg

- £5mn - Prydau Ysgol am Ddim
- £12mn - Grant Datblygu Disgyblion
- £7mn - Gostyngiad mewn presenoldeb yn yr ysgol

£100 miliwn
Costau gofal cymdeithasol plant

- £90mn - Gofal preswyl
- £11mn - Gofal maeth
- £7mn - Plant sydd angen cymorth gwasanaethau cymdeithasol

Gallai fy mhlentyn hynaf gael ychydig o help ychwanegol, fwy na thebyg, fel tiwtor neu rywbeth. Mae hi dipyn ar ei hôl hi...Dydy hi ddim wedi cael ei hatgyfeirio a dydy hi ddim wedi cael diagnosis, ond rwy'n credu bod yna rhywbeth niwroddatblygiadol fwy na thebyg... Rwy'n credu, pe bawn i wedi bod yn well fy myd yn ariannol, gallwn i fod wedi gwneud hynny.

Menyw, 30au, Cymru, gyda phlant

5. Sut mae mynd heb fwyd a chaledi yn effeithio ar gyflogaeth, cynhyrchiant a chyllid

Rhwystrau ariannol i ddod o hyd i waith (trafnidiaeth, dillad, gofal plant)	Problemau iechyd – yn cael eu gwaethygu'n aml gan sefyllfa ariannol	Straen ac amser i feddwl – yn ceisio goroesi	=	**Anoddach dod o hyd i waith a'i gadw**
Profiad o galedi yn ystod plentyndod – cyrhaeddiad addysgol is	Diffyg adnoddau yn ei gwneud hi'n anodd buddsoddi mewn sgilau	Hyder a sefyllfa ariannol yn lleihau pŵer bargeinio	=	**Mwy tebygol o fod mewn gwaith o ansawdd isel neu waith sy'n ansicr**
Diffyg adnoddau yn golygu cwtogi ar hanfodion	Heb unrhyw gynilion, mae'n teimlo'n amhosibl i gynllunio	Mwy tebygol o ddefnyddio credyd risg uchel gan arwain at gylch dyled	=	**Cael eu gwthio i ddyled a chyllidebu eithafol**

These pathways are by no means exhaustive, but illustrate some of the most significant costs associated with facing hunger and hardship.

Costau sy'n gysylltiedig â gwaith a chyllid

£1.2 biliwn
Costau ariannol

£910mn - Llai o refeniw treth

£260mn - Yn cael ei wario ar nawdd cymdeithasol ychwanegol

£1.9 biliwn
Costau i'r economi

£1.3bn - Llai o gyflogaeth

£560mn - Llai o gynhyrchiant

Alla i ddim symud ymlaen yn yr hyn rwy'n ei wneud ac mae'r swydd yn mynd yn anoddach bob blwyddyn rwyf yna ac ry'n ni'n cael mwy o gyfrifoldeb ond dyw'r cyflog ddim yn codi.

Byddwn i wrth fy modd yn mynd nôl i'r coleg a dilyn llwybr gwahanol ond dydw i ddim yn siŵr a fyddwn i'n gallu gwneud hynny'n ariannol. Dydw i ddim yn siŵr a fydden ni'n ei chael hi'n anodd yn ariannol pe bawn i'n mynd i'r coleg.

Menyw, 30au, Cymru, gyda phlant

6. Sut mae mynd heb fwyd a chaledi yn effeithio ar dai a digartrefedd

Mwy o risg o fyw mewn tŷ anfforddiadwy ac ansicr

Diffyg adnoddau ariannol i symud i dŷ mwy addas

Diffyg adnoddau yn golygu methu herio penderfyniadau landlordiaid

=

Bygythiad o droi allan a digartrefedd

Mwy o risg o fyw mewn tŷ o ansawdd gwael

Methu fforddio gwresogi cartref

=

Mwy o broblemau iechyd meddwl a chorfforol

Anodd cymryd rhan mewn cymdeithas, gan gynnwys dod o hyd i waith a'i gadw

These pathways are by no means exhaustive, but illustrate some of the most significant costs associated with facing hunger and hardship.

Cost mynd heb fwyd a chaledi – tai

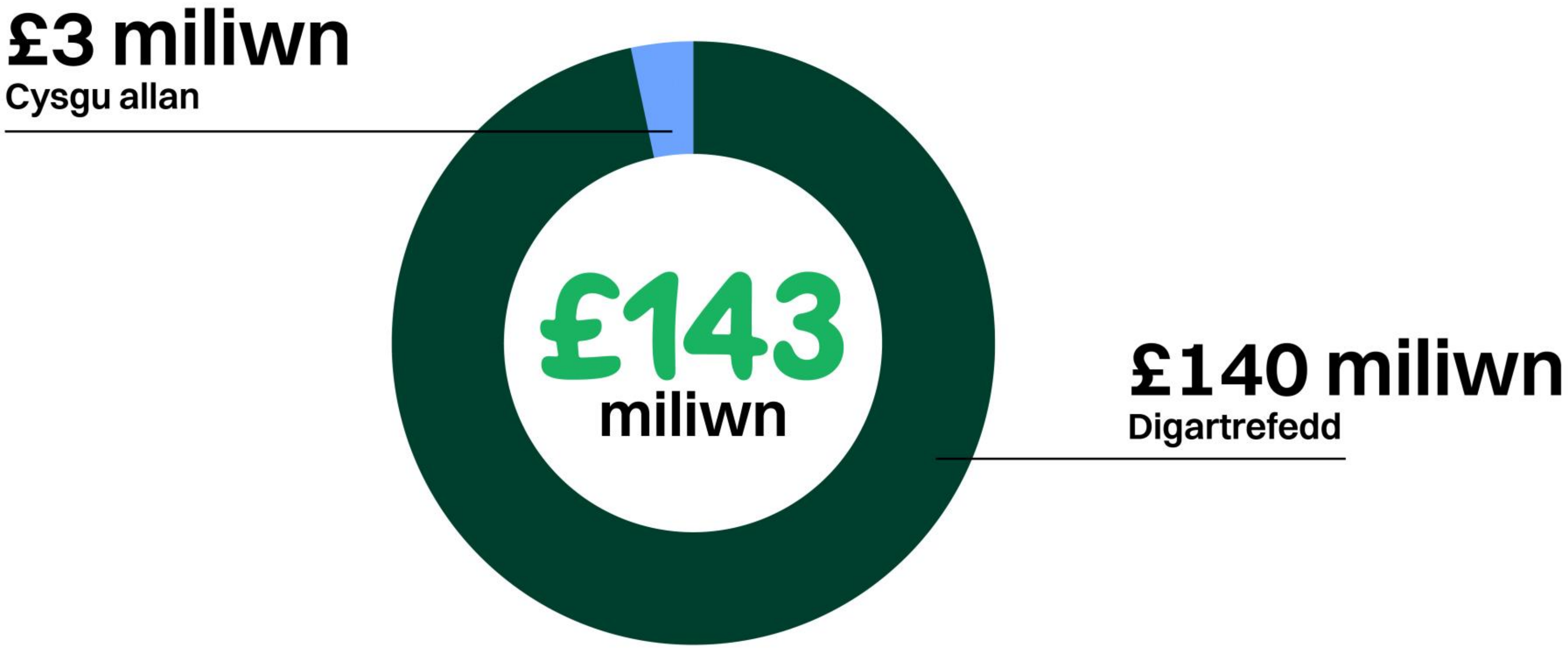

“Byw mewn carafan yw’r unig opsiwn posibl a hyd yn oed wedyn rwy’n poeni am y gaeaf gan fod angen i fi brynu gwresogydd diesel. Rwy’n gobeithio y galla’ i weithio mwy o oriau yn fy ail swydd i helpu i dalu amdano...ond dydy’r gwaith ddim yn sefydlog a gallen i golli fy swydd unrhyw bryd.”

Dyn, 40au, Cymru

7. Sut mae mynd heb fwyd a chaledi yn effeithio ar gymunedau a chydberthnasau

Methu fforddio gwahodd pobl draw i'r tŷ	Embaras am brofi caledi	Pryderu am arian drwy'r amser	=	**Mwy o risg o ynysu cymdeithasol**
Pryderon ariannol yn rhoi straen ar gydberthnasau	Methu fforddio ymweld â ffrindiau a theulu	Oriau hir yn y gwaith yn golygu nad oes amser ar gyfer cydberthnasau	=	**Mwy tebygol y bydd cydberthynas yn chwalu**
	Mwy o ddicter a thensiwn a achosir gan galedi ariannol	Diffyg gwasanaethau a chyfleustodau angenrheidiol yn lleol	=	**Llai o gydlyniant cymdeithasol**

These pathways are by no means exhaustive, but illustrate some of the most significant costs associated with facing hunger and hardship.

Pam nad ydym wedi costio'r effaith ar gymunedau a chydberthnasau ar wahân

Yn wahanol i'r meysydd blaenorol, nid ydym wedi costio effaith mynd heb fwyd a chaledi ar gymunedau a chydberthnasau ar wahân. Mae llawer o gostau cysylltiedig wedi'u cynnwys mewn meysydd eraill a archwiliwyd, fel iechyd, addysg a gwaith.

Y brif gost ychwanegol i'w hystyried fyddai unrhyw effaith y mae mynd heb fwyd a chaledi yn ei chael ar duedd gynyddol i gyflawni trosedd – gan arwain at gostau ychwanegol o ran plismona a'r system gyfiawnder, a chostau i gymdeithas.

O edrych ar y llenyddiaeth, nid ydym yn ystyried bod tystiolaeth na data digon cyson ar gael i ganiatáu i ni nodi tebygolrwydd unigolyn o gyflawni gwahanol fathau o droseddau a'i statws o ran tlodi ar wahân.

Heb hyn, **gallwn ni ddim llunio amcangyfrifon ystyrlon a chadarn o'r effaith ychwanegol y mae mynd heb fwyd a chaledi yn ei chael ar gyfraddau troseddu ledled y wlad**. Felly, er mwyn bod yn ofalus, nid ydym wedi costio'r effaith hon.

Yn fy mherthynas flaenorol, roedd e’n achosi anghytuno â fy mhartner yn gyson. Faint o amser roeddwn i’n ceisio gweithio ...roeddwn i’n teimlo bod angen i fi weithio 45 awr yr wythnos, mewn gwirionedd, dim ond i gadw ar ben fy nghynlluniau ad-dalu... ‘Rwyt ti’n gweithio drwy’r amser, rwyt ti’n gweithio drwy’r amser. Dwyt ti byth yma, does gen ti ddim amser i fi.

Dyn, 40au, Cymru

8. Beth mae hyn yn ei ddweud wrthym am fynd i'r afael â chaledi a mynd heb fwyd?

Mae mynd heb fwyd a chaledi yn cael effeithiau ehangach ar bob un ohonom

Mae mynd heb fwyd a chaledi yn amlwg yn rhoi straen mawr ar bobl, yn ogystal ag ar ein heconomi, cyllid cyhoeddus a gwasanaethau cyhoeddus.

Mae mynd heb fwyd a chaledi yn atal cynnydd o ran safonau byw

Mae'n rhaid i ni fynd i'r afael â chaledi a mynd heb fwyd os ydym am sicrhau safonau byw gwell i ni gyd.

Mae costau polisïau yn cael eu gwrthbwyso'n sylweddol gan y buddiannau

Mae modelu newydd yn dangos bod polisïau penodol yn gallu mynd i'r afael â chaledi a mynd heb fwyd, yn ogystal â sicrhau buddiannau sy'n gwrthbwyso cost y polisi ei hun yn sylweddol.

Polisïau nawdd cymdeithasol yw ein hysgogydd mwyaf effeithiol

Yn unol ag ymchwil dros y blynyddoedd, polisïau nawdd cymdeithasol sy'n cael yr effaith fwyaf a mwyaf uniongyrchol ar galedi a mynd heb fwyd ledled y DU.

Ysgogwyr polisi ac effeithiau costau

Tybir bod polisïau wedi'u cyflwyno yn 2022/23, amlinellir costau o flwyddyn 5 isod (2026/27)
Mae'r tabl hwn yn edrych ar gostau a buddiannau rhoi'r polisïau hyn ar waith **yng Nghymru**.
I gael dadansoddiad llawn o'r costau a'r buddiannau ar gyfer y DU, gweler ein hadroddiad cryno ar gyfer y DU.

Polisi	Gweithredu'r Warant Hanfodion	Dileu'r terfyn dau blentyn	Ymestyn Taliad Plant yr Alban	Ymestyn Prydau Ysgol am Ddim (i bawb)	Ymestyn Prydau Ysgol am Ddim (i bawb sy'n cael Credyd Cynhwysol)
Llai o gost i'r economi, Llywodraeth y DU, a gwasanaethau cyhoeddus	£1.5bn	£255mn	£605mn	£140mn	£140mn
Mwy o gyflogaeth a chynhyrchiant	£725mn	£50mn	£105mn	£25mn	£55mn
Mwy o refeniw treth a llai o daliadau nawdd cymdeithasol	£610mn	£100mn	£300mn	£100mn	£75mn
Llai o gostau gwasanaethau cyhoeddus	£116mn	£111mn	£203mn	£21mn	£11mn
Gwerth cynnydd mewn llesiant goddrychol (heb gael ei gynnwys yn yr effeithiau costau cyffredinol)	£820mn	£50mn	£105mn	£25mn	£60mn

Eisiau gwybod mwy?

Mwy am fynd heb fwyd a chaledi

Mwy o wybodaeth am y metrig a pham rydym wedi'i ddatblygu a'i ddefnyddio yma.

Adroddiad llawn a methodoleg

Ar gael yn ein hadroddiad terfynol yma.

Cysylltu â ni

Os oes gennych chi unrhyw gwestiynau pellach, gallwch chi gysylltu â ni yn katie.till@trussell.org.uk

Diolch!

trussell.org.uk

trussellUK

Trussell yw enw gweithredu Ymddiriedolaeth Trussell, elusen gofrestredig yng Nghymru a Lloegr (1110522) a'r Alban (SC044246). Cwmni Cyfyngedig Cofrestredig yng Nghymru a Lloegr (5434524).